

Lív Patursson:

EIN MODERNNAÐUR FEMINISTUR

Vit hava avgjørt tørv á feminismu í Føroyum í dag. Føroyska samfelagið er sera kynsuppbýtt, og tað er serliga býtt í tveir bólkar: ‘rættar’ kvinnur og ‘rættir’ menn. Fatanin og uppbyggingin er so søguliga og menturnarlaga rótfest, at vit geva okkum ikki far um hví tað er so, men trívast í at soleiðis hevur tað altíð verið. Hetta er spell, tí við hesum lata vit ikki upp fyri fjølbroytni, sum vit í stóran mun hava tørv á, um vit skulu vaksa og mennast sum samfelag, sigur Lív Patursson, sum sjálv kallar seg feminist.

Annika Kunoy Im

annika@sosialurin.fo

Hjá 33 ára gomlu Lív Patursson hava spurningar um samfelagsviðurskipti altíð fylt nógv. Lív er limur í javnstøðunevndini og arbeiðir sum ráðgevi í javnstøðumálum. Eisini hevur hon eina kandidatútbúgving í samfelagsvísindum við kyn sum sergrein.

Lív greiðir frá, at hon altíð hevur undrast yvir normar í samfelagnum, og sett spurningar við hvat av hesum er biologiskt og hvat er menniskjaskapt. Hon var heilt ung, tá hon fyrstu ferð reisti spurningar um hvaðani kyns normarnir koma og hvør definerar teir.

– Vit vilja altíð hava eitt einfalt svar uppá hesar spurningarnar, sigur Lív. Men svarið er helst, at tað er eitt sindur av hvørjum.

Feminisman anno 2017

Tað er torført at definera orðið feminisma, tí tað er ymiskt, hvussu vit skilja hugtakið og hvat vit leggja í tað, greiðir Lív frá.

– Ein modernaður fem-

inistur kann vera ein og hvør. Tað er ongin einföld definatión, men grundleggjandi kann ein og hvør, sum heldur at øll – ótengt at kyni – skulu hava somu politisku, búskaparlígu, sosialu og persónligu rættindi, skyldur og móguleikar kalla seg feminist, sigur Lív.

Í dag er feminisman í ávísingum umhvørvið eyðkend av einum fakligum substansi, sum eisini leiðir til vaksandi eftirspurning og arbeiði innan javnstøðu-integrering. Hóast hesir bólkar av fakfóki, sum Lív eisini hoyrir til, ikki arbeiða aktivistiskt, so er tørvurin á aktivismu enn har, greiðir hon frá.

– Vit hava avgjørt tørv á einum kjaki um og við feminismu í Føroyum í dag. Føroyska samfelagið er siðbundid og kynsuppbýtt, og tað er serliga býtt í tveir bólkar: ‘rættar’ kvinnur og ‘rættir’ menn. Vit læra okkara børn hetta frá tí, at tey eru smá, og hóast hetta er mest ótilvitað, so vísa vit teimum bara helvtina av valmøguleikunum – teir sum passa til teirra biologiska kyn. Hetta er spell, tí við hesum lata vit

ikki upp fyri fjølbroytni, sum vit í stóran mun hava tørv á, sigur Lív.

– Tað er deiligt og neyðugt fyri eitt lítið og fólksliga viðbrekið samfelag við eitt sindur av fjølbroytni í uppruna, átrúnaði og mentan. Tá øll ikki noyðast at passa í hesar báðu homogenu kynsbólkarnar fáa vit eitt sindur av neyðugum ymiskleika, og harvið vøkstur í samfelagið, sigur hon.

Hon leggur tó afturat at hon sær mun á yngra ættarliðnum, og serliga á politisku ungmannaafeløgnum, sum flest øll vísa á týðningin av meira fjølbroytni. Hetta móguliga partvís tí, at tey hava gott samstarv við grannalondini, og har verða spurningar ikki settir við orðaskifti um javnstøðu ella feminismu, sum sjálvsagt er ein náttúrligur partur í samfelagskjakinum.

Er feminisma viðkomandi í Føroyum

Lív heldur, at um ein ivast í, hvørki stríðið fyri javnrættindum enn hevur týðning í Føroyum, so er bara at hyggja at hagfrøðini, hvussu kynini verða lýst í al-

menna rúminum, umframt í almenna og politiska orðaskiftinum. Tað er langt á mál, heldur hon.

– Tað er tó týðandi munur á javnrætti og javnstøðu. Hóast kvinnur og menn hava somu rættindi á næstan øllum økjum, so eru atkomumøguleikarnir ikki altíð teir somu. Tað er tað sum er tann tunga, torføra og samansetta avbjóðingin, sum vit sum eitt modernað, demokratiskt samfelag hava skyldu at fáast við.

Tað eru tó tey, sum vilja vera við, at kjakið um javnrættindi ikki er viðkomandi fyri tey, tí tey trívast í siðbundnu kynsrollunum – ja, hava móguliga tilvitað valt tær til.

– Tað er ikki uppgávan hjá politikarum, feministum og samfelagsfrøðingum at siga hvussu føroyskar kvinnur og menn skulu liva, ella at geva ráð um hvat er rætt fyri hvønn einstakan. Tað er ikki tað feminisma snýr seg um, slær Lív fast.

– Heldur snýr hon seg um, at seta spurnartekin við, hvat tað er sum elvir til ójavna býtið í samfelagnum og um tað er okkurt, sum vit

kunnu gera betur til frama fyri øll. Ójavna býtið er jú ikki bara nakað, sum rakar kvinnurnar, slær Lív fast og nevnið arbeiðsstrongd og páparættindi sum dømi. Hon væntar til dømis ikki, at menn framyvir fara at finna seg í, at vit býta upp í A og B foreldur, og at teir oftast hoyra til seinna bólkin.

– Tá vit byrja at seta hesar spurningarnar og viðgera teir, so síggja vit positivar broytingar í samfelagnum, greiðir hon frá. Eisini hóast mótstøðan er stór at byrja við.

Samanbera vit okkum við grannalondini, so er støðan í Føroyum hampulig, og føroyska samfelagið hevur nógv positiv virðir, heldur hon.

– Hesi virðini skulu ikki skotrast burtur, bara tí at alt skal verða líka fyri líka, tí tað snýr seg ikki um at telja hvør hevur smurt flest matpakkar. Tó, so eru væntanir til bæði menn og kvinnur sera snæverskygdar og avmarkandi í føroyska samfelagnum, umframt at vit hava eina trista hagfrøði at vísa á, tá tað kemur til eitt nú lønarmun og harðskaps-